

PUUT ELÄVINÄ TUKINA VIINIVILJELMILLÄ

Perinteinen agrometsätalousjärjestelmä Italiassa ja Portugalissa

MITÄ JA MIKSI

Kolmetuhatta vuotta viiniviljelyä

Italiassa ja Portugalissa, kuten monissa Euroopan maissa, on lukuisia esimerkkejä perinteisistä agrometsätalouskäytännöistä. Nämä käytännöt olivat yleisiä useilla maaseutualueilla, kunnes intensiivinen maatalous yleistyi. Nykyisin tällaiset järjestelmät toimivat esimerkkeinä maatalouden historiallisesta evoluutiosta. Ne ovat harvinaisia, sillä ne vaativat paljon työvoimaa, ovat vaikeita mekanisoida ja niiden tuotanto on rajallisempaa erikoistuneisiin viiniviljelyksiin verrattuna. Italiassa yksi

tärkeimmistä historiallisista agrometsätaloussystemeistä oli oliivipuiden (*Olea europea* L.) istuttaminen yhdessä viljojen kanssa tai yhdistettynä laitumiin ja viiniköynnöksiin (*Vitis vinifera* L.), jotka käyttivät puita elävinä tukina. Tämä oli tyypillistä myös Portugalin keski- ja pohjoisosissa. Näillä alueilla elävinä tukina käytettiin eri puulajeja, kuten haapoja (*Populus* spp.), vaahteroita (*Acer* spp.) ja mulpereita (*Morus* spp.) Alueen olosuhteet ja tilan tarkoitus vaikuttivat valintaan.

Korkeita haapoja yhdessä viiniköynnösten kanssa.
Jakob Philipp Hackert, 1973.

Perinteinen järjestelmä Portugalissa (Guardassa): Oliivien, manteleiden ja viiniköynnösten yhdistelmä.
Joana Amaral Paulo

KUINKA VASTATA HAASTEeseen

Mitä puita voidaan käyttää viiniköynnösten kanssa?

Monia puita voidaan käyttää viiniköynnösten elävinä tukina alueen olosuhteista riippuen. Pajua ja haapaa voidaan käyttää, kun vettä on saatavilla; jalavaa ja saarnia kuivissa olosuhteissa; mulperia (erityisesti valkoista) sekä jalopähkinäpuita puutavaran tai pähkinöiden tuotantoon. Vaahteraa voidaan käyttää, sillä se ei juuri kilpaile viiniköynnösten kanssa. Hedelmäpuut (manteli, omena jne.)

ovat myös sopivia, mutta ne tulee istuttaa puurivistön alkuun, jotta hedelmät saadaan kerättyä. Kun puita käytetään elävinä tukina viinitiloilla, on tärkeää, että niitä karsitaan säännöllisesti, jotta kasvit saavat riittävästi valoa ja ilmaa. Puut voidaan myös katkaista, jotta ne eivät kasva liian korkeiksi. Puiden väliin asennetaan tukilangat, joita pitkin viiniköynnökset voivat kasvaa.

Viiniköynnösten kasvattaminen puiden tukemana oli normaali käytöntö monilla Italian ja Portugalin maaseutualueilla, kunnes maatalous teollistui. Tämän jälkeen erikoistuneet viinitilat korvasivat suurimman osan näistä perinteisistä järjestelmistä, jotka ovat nyt vaarantuneita. Puilla tuetut viiniköynnökset voivat olla kulttuurisesti ja maisemallisesti arvokkaita, vaikka niiden tuotanto olisikin rajallista. Ne ovat todisteita maatalouden evoluutiosta ja tämän vuoksi nämä perinteiset järjestelmät tulisi säilyttää.

Viiniviljelmä Felgueiraxessa: maataloustuotantoa kolmessa erottuvassa kerroksessa. Kasvien tuotantoa alimmaisena ja keskikerroksessa viiniköynnöksiä, joita ylimmässä kerroksessa kasvavat haavat tukevat.

Ana Tomás

This leaflet is produced as part of the AFINET project. Whilst the author has worked on the best information available, neither the author nor the EU shall in any event be liable for any loss, damage or injury incurred directly or indirectly in relation to the report.

Erityinen, mutta monimutkainen maisema

Hyödyt:

- Viiniköynnökset ovat korkeampia kuin erikoistuneilla viinitiloilla, mikä edistää kasvua ilman tiettyjä kasvitauteja, kuten lehtihometta tai harmaahometta
- Tilan tuotanto monipuolistuu puutuotteilla: polttopuuta, hedelmiä, rehua
- Maaperän orgaaninen aines lisääntyy ja sen muut fysikaaliset ominaisuudet kehittyvät puuston seurauksena
- Luonnon ja elinympäristöjen monimuotoisuus lisääntyy, mikä edesauttaa tuholaisten ja tautien kontrollointia (katso AFINET-tietosivu nro 1)
- Erityiset viinirypälelajikkeet, joilla on tiettyjä aistinvaraisia ominaisuuksia, sopivat näihin järjestelmiin ja saattavat mahdollistaa uusien tuotteiden kehittämisen

Haitat:

- Järjestelmä vaatii paljon työvoimaa (hoidon ja viinirypäleiden keruun vuoksi)
- Pajujen juuret eivät ole kovin syvällä ja puilla on melko leveä latvus, joka pitää leikata
- Mulperia käytetään usein näissä systeemeissä, sillä se tuottaa paljon rehua. Se on kuitenkin haastava laji, sillä se kilpailee viiniköynnösten kanssa ravinteista.
- Jalopähkinöitä voidaan käyttää korkealaatuisen puutavaran ja pähkinöiden tuotantoon, mutta se antaa viinirypäleille epämiellyttävän maun ja voi varjostaa viiniköynnöksiä.

LISÄTIETOA

Agroforestry in Italy: tradition of the practice and research indications on new models. P. Paris, A. Pisanelli, E. Buresti, A. Musicanti, F. Cannata – Proceedings of the Sino-Italian workshop – 1999 Beijing China – ISBN 88-88228-00-4

Dupraz, C. and Liagre, F. 2008. Agroforesterie. Dés arvres et des cultures. Editions France Agricole

<http://www.guadoalmelo.it/il-vino-e-gli-etruschi-ii-la-vite-maritata-tremila-e-piu-anni-di-viticultura-ed-arte/>

http://www.eurafagroforestry.eu/afinet/rains/agroforestry-action/hanged_vineyard

https://euraf.isa.utl.pt/files/pub/20190529_factsheet_01_en_web.pdf#overlay-context=afinet/materials/factsheet

CLAUDIA CONSALVO, JOANA AMARAL PAULO, ANDREA PISANELLI

Consiglio Nazionale delle Ricerche - Istituto di Ricerca sugli Ecosistemi Terrestri (CNR-IRET) - Istituto Superior de Agronomia (ISA) Centro de Estudos Florestais

andrea.pisanelli@cnr.it, joanaap@isa.ulisboa.pt

Content editor: Maria Rosa Mosquera-Losada (USC)

HEINÄKUU 2019